

Tisková zpráva

„Nestátní vlastníci lesů čelí hrozbě zániku“

*Určeno k okamžitému zveřejnění
Praha dne 3. 10. 2018*

Situace nestátních vlastníků lesů je kritická. Při rozsahu současné kůrovcové kalamity umocněné suchem má 350 tisíc vlastníků právo na pomoc od státu. Současně není možné ponechat napadené stromy v hospodářských lesích přírodě a zcela vytlačit smrk z našich lesů. Zaznělo dnes na tiskové konferenci Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů.

Pomalý postup státní správy při řešení kůrovcové kalamity donutil SVOL obrátit se na místopředsedu Evropského parlamentu JUDr. Pavla Teličku s žádostí o pomoc při hledání cesty, jak řešit finanční podporu vlastníků lesů postižených kalamitou. Nejjednodušší se jeví forma náhrady za ztrátu zpeněžení při prodeji dříví ve výši cca 3000 Kč/ha. Ministerstvo zemědělství by mělo urychlit přípravu podkladů pro takový dotační příspěvek z národních zdrojů a maximálně urychlit proces jeho notifikace v Evropské komisi.

Dále SVOL požádal JUDr. Teličku o stanovisko, zda Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2014/24/EU o zadávání veřejných zakázek umožňuje na vnitrostátní úrovni vyjmout činnosti související s hospodařením v lesích z působnosti zákona č. 134/2016 Sb. o zadávání veřejných zakázek. Tento zákon sice na výše uvedenou směrnici odkazuje, ale SVOL se ptá, zda se nejedná o ukázkou tzv. gold platingu. Zda český stát neaplikuje evropskou směrnici nad rámec jejich závazných ustanovení. Současné znění tohoto zákona zabráňuje efektivní likvidaci kůrovcové kalamity.

Výhled na rok 2019 je téměř apokalyptický. V současné době je napadeno kůrovcem až 20 mil. m³ stojících smrkových porostů, z kterých se na jaře začnou rojit další brouci. V příštím roce mohou kůrovcové těžby dosáhnout až 50 mil. m³, to je trojnásobek normálních ročních těžeb. Dřevařské zpracovatelské provozy u nás mají celkovou roční kapacitu 12,5 mil. m³. Trh je zahlcen dřevem a dramaticky klesá jeho cena. Průměrná cena kůrovcového dříví dosahuje historického minima a pohybuje se okolo 1000 Kč/m³. Tato cenová hladina je hranicí rentability lesního podniku. Při dalším poklesu dojde ke ztrátě schopnosti pokrýt náklady na správu majetku a na zajištění pěstební činnosti, tedy i zalesňování holin.

Lesy nepřinášejí užitek jen svému majiteli, ale i celé společnosti. Každý les plní tzv. mimoprodukční funkce – půdoochrannou, vodohospodářskou, krajinnotvornou, rekreační.... Zlepšování těchto funkcí je hrazeno z funkce produkční, kterou je potřeba zachovat a rozvíjet i pro budoucí generace. Návrhy některých ekologických hnutí o ponechání kůrovcových souší v lese, protože se stejně kalamita nezvládne, považujeme za velmi nebezpečné a matoucí.

Lesní hospodářství stojí na třech pilířích: Ekonomickém, Sociálním, Environmentálním (ekologickém). Zrušení ekonomického pilíře znamená likvidaci funkčnosti obou dalších pilířů. Z logiky věci nedostatek prostředků na zalesnění kalamitních holin ohrožuje vodohospodářskou a půdoochrannou funkci lesů. Pokles tržeb za dřevo ohrožuje zaměstnanost i celkovou existenci lesních majetků. Vyvolá další vylidňování venkova, protože lidé odejdou za lépe placenou prací jinde. Ponechání kůrovcových souší v porostech omezí nejen rekreační funkci lesů, ale i všechny ostatní funkce, včetně krajinnotvorné. Z kulturní krajiny se nestane panenská divočina, naopak krajina zpustne, vzniknou rozsáhlé územní venkovské brownfieldy, jejichž opětovné harmonické zvelebení bude stát obrovské prostředky a úsilí.

Bez pomoci státu budou vlastníci nestátních lesů nuceni rezignovat na boj s kůrovcem, jejich firmy čeká likvidace a lesní majetky ekologická katastrofa. Je-li stát ochoten a schopen pomoci zemědělcům a kompenzovat jim ztráty způsobené nepříznivými klimatickými vlivy, měl by být stejně tak schopen pomoci nestátním vlastníků lesů. Mezi soukromým zemědělcem a vlastníkem lesů není žádný rozdíl. Podnikání obou je silně závislé na klimatických vlivech a má stejně závažné dopady na zajišťování potřeb společnosti.

Pro více informací prosím kontaktujte:

Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů ČR
Ing. František Kučera, předseda SVOL 602 339 448, info@svol.cz, www.svol.cz

Tisková zpráva

SVOL proto žádá stát o podporu nestátního lesnického sektoru:

- Vyčlenit odpovídající finanční prostředky v rozpočtu ČR
- Podpořit dotací na úhradu ztráty zpeněžení ve výši cca 3000 Kč/ha
- Změnit zákon o dani z příjmu - příjem z prodeje kůrovcové dřevní hmoty nezahrnovat do příjmů ovlivňujících základ daně. Firmy, které obdrží příjem z prodané kůrovcové dřevní hmoty, budou v následujících letech tyto peníze potřebovat na zalesnění holých pozemků, na zřízení oplocenek a na pěstební práce. Dotace na zalesnění, které nestátní vlastník obdrží, přijdou na účet vždy až po provedené práci. Tyto finance v lese potřebujeme již nyní na samotný nákup sazenic a jejich výsadbu.
- Udělit pro lesnictví výjimku ze zákona o rezervách tak, aby rezerva na pěstební činnost nemusela být vázána na zvláštním účtu, ale mohla být pružně zapojována do čerpání – udržení finančních toků
- Snížit DPH u palivového dřeva z 15% na 10%, ev. nulová DPH. V mnoha regionech ČR je na venkově velká poptávka po palivovém dřevu. Řada vlastníků lesů z důvodu potřeby expedice dřeva zlevnila cenu metrového smrkového palivového dříví. Toto dřevo se tak již prodává za cenu výrobních nákladů. Firmám by tak nezbyly peníze na již výše zmíněné zalesňování.
- co nejrychleji zahrnout platby za ekosystémové služby mezi pobídky v oblasti obhospodařování lesů (platba na plochu v lesnictví) – doporučuje členským státům i Lesnická strategie EU.

Pro více informací prosím kontaktujte:

Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů ČR

Ing. František Kučera, předseda SVOL 602 339 448, info@svol.cz, www.svol.cz

Tisková zpráva

Příloha: myšlenky z tiskové konference

Ing. František Kučera

- SVOL poukazuje na vznik kůrovcové kalamity již od r. 2015 – 3 roky s minimem srážek.
- Chřadnutí smrku na severní Moravě doprovázené žírem kůrovce se projevuje již řadu let.
- Další zhoršení stavu lze předpokládat i v příštím roce – Vysočina, jižní Čechy a další území.
- Vládu ČR a příslušná ministerstva žádáme o naléhavou pomoc už od loňského roku a následně pak po říjnové vichřici Herwart; Reakce nebyla žádná, tak jako v minulých letech.
- Příslušné orgány včetně MZe zareagovaly až počátkem letošního roku, a to na základě mediálně kampaně ze strany vlastníků lesů – kulaté stoly u ministra zemědělství, jednání na Úřadu vlády, jednání v PS, pravidelná jednání vlastníků s novým ministrem zemědělství, Senát.
- Odvolání generálního ředitele LČR nic neřeší – je potřeba změnit způsob správy státního lesa. Státní podnik LČR se zbavil odpovědnosti za zaměstnávání lidí v lese, odpovědnosti za prodej státního dřeva, ceny státního dřeva jsou mimo realitu. Systém je nepružný, neumožňuje rychlé zpracování nahodilých těžeb.
- Situace malých a středních podniků (vlastníků lesa) je zoufalá.
- Pokles zpeněžení (pod 1000 Kč/m³), nárůst cen za těžební a pěstební práce. Zhroucení trhu se dřevem
- Drobní vlastníci (Vysočina) rezignují na práce v lese – začínají prodávat své lesy
- Přichází ekonomická a následně ekologická katastrofa
- Situace využívají ekologická hnutí (Hnutí DUHA) – ponechat smrkové lesy svému osudu, nerealistické požadavky na rychlou změnu dřevinné skladby

Ing. Richard Podstatzký-Thonsern

- Kůrovec je fenomén dnešní doby – pro vlastníky boj o přežití, o ekonomické přežití jejich rodin, jejich zaměstnanců, udržení všech funkcí hospodářských lesů, o udržení vody v krajině, zachování venkova.
- Ekonomické dopady sucha a kůrovcové kalamity na lesní majetky obcí, církví a soukromých osob.
- Lesy nepřinášejí užitek jen svému majiteli, ale i celé společnosti – tzv. celospolečenské (mimoprodukční) funkce – půdoochranná, vodohospodářská, krajinnotvorná, rekreační... Zlepšování těchto funkcí je hrazeno z funkce produkční.
- Prodej dřeva činí u většiny lesních majetků 100 % příjmů.
- Rapidní a dlouhodobý pokles průměrného zpeněžení dřeva a nemožnost vůbec dřevo na trhu uplatnit, ohrožení ekonomické stability a životaschopnosti majetků, prodej lesních majetků, likvidace nestátního sektoru.
- Nutnost udržet kladné cash flow – prostředky na likvidaci nemocných stromů a zalesňování holých ploch.
- Mezi zemědělcem a vlastníkem lesa není žádný rozdíl.
- *„Zatím je kůrovcová kalamita ekonomickou krizí, ale velmi rychle se může stát krizí ekologickou při nezalesnění stovek hektarů vzniklých holin po těžbě kůrovcové dřevní hmoty. Pokud soukromí vlastníci neobdrží dotace finanční podpory nebo daňové úlevy, nebudou schopni udržet kladné cash flow, nebudou mít prostředky na nákup sazenic a jejich výsadbu, vzniklé paseky se budou velmi rychle vysušovat a dojde k erozi půdy. Potom můžou úředníci z České inspekce životního prostředí udělovat pokuty na všechny strany a hrozit sankcemi, ale s prázdnou peněženkou žádný vlastník paseky nezalesní. Tito lidé pak budou nuceni své pozemky prodávat pod cenou různým spekulativním firmám z Kypru, u kterých se pak nikdo konkrétního vlastníka nedohledá. Pomoc státu při řešení kůrovcové kalamity a spolupráce všech resortů je nezbytná.“*

Pro více informací prosím kontaktujte:

Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů ČR

Ing. František Kučera, předseda SVOL 602 339 448, info@svol.cz, www.svol.cz

Tisková zpráva

Radomír Charvát

- Lesní hospodářství stojí na třech pilířích: Ekonomickém, Sociálním Environmentálním (ekologickém). Absence ekonomického pilíře znamená ohrožení funkčnosti obou dalších pilířů. Nedostatek prostředků na zalesnění kalamitních holin ohrožuje vodohospodářskou a půdoochrannou funkci lesů. Pokles tržeb za dřevo ohrožuje zaměstnanost i celkovou existenci lesních majetků. Ponechání kůrovcové kalamity (souší) v porostech omezí rekreační funkci lesů.
- Plošný zákaz úmyslných těžeb je pro mnohé nestátní vlastníky likvidační (mzdy, pěstební činnosti, spolufinancování dotačních akcí, závazky vůči vlastníkům, bankám ...apod.). Odhadovaná výše kůrovcové těžby v roce 2019 je 40 – 50 mil m³; zpracovatelské kapacity v ČR 12,5 mil m³; plošným zákazem úmyslných těžeb se trh nesrovná. Zpracovatelský průmysl potřebuje i čerstvou hmotu, ne jen soušovou. Vlastníkům zde hrozí ztráta zakázek i pokuty z nedodržení závazků vůči smluvním partnerům

Ing. Jiří Svoboda

Rok 2018 byl nástupem kůrovcové kalamity na Vysočině, která do té doby relativně odolávala. Znepokojujícím signálem bylo již zvyšování kůrovcových těžeb v lesích spravovaných LČR po roce 2015.

V Kraji Vysočina pokrývá les 34 %, celková plocha lesů je cca 200 tis. ha. Zásadním problémem kraje je vysoké zastoupení smrku (cca 70 %) a velmi roztržštěná majetková držba, kde nestátní lesy zaujímají cca 60 %. Celkový počet vlastníků je 48 tis. Z toho velkých vlastníků nad 1000 ha je pouhých 10; a 33 tis. vlastníků má majetek pod 1 ha. Boj s kůrovcem v těchto vlastnických poměrech je velmi složitý.

Kůrovcové těžby byly na Vysočině i v minulých letech. Nástup gradace kůrovců je patrný ve státem spravovaných lesích již od roku 2014, kdy na cca 80 tis ha bylo těženo cca 6 tis. m³ kůrovcového dříví; v roce 2015 pak 36 tis. m³, v roce 2016 už 108 m³ a v roce 2017 více než 265 tis. m³ kůrovcového dříví.

U nestátních vlastníků se nedá přesně určit množství vytěženého kůrovcového dříví, ale nástup kalamity měl zpoždění a začal se projevovat až v roce 2017.

Odhad množství kůrovcového dříví na Vysočině pro rok 2018 je katastrofický. V lesích státem spravovaných to bude dle sdělení krajského ředitelství LČR v Jihlavě cca 2,5 mil m³ a v lesích nestátních to bude odhadem cca 3 až 3,5 mil m³. Obvyklá výše celkových těžeb byla v minulosti cca 1,6 mil. m³.

Důvody komplikací drobných vlastníků při zvládnání kůrovcové kalamity jsou zejména v těchto oblastech:

- Nízká informovanost drobných vlastníků o způsobech boje s kůrovci a špatný odhad časového prostoru, který mají na jeho likvidaci.
- Omezený přístup k prostředkům na ochranu lesa – výjimky byly uděleny až na konci sezony aktivity kůrovců.
- Nedostatek těžebních, přibližovacích a odvozních kapacit v regionu.
- Neexistence obchodních vazeb a s ní spojená neschopnost uplatnit dříví na trhu.
- Špatná dopravní přístupnost celé řady majetků.
- Významná část vlastníků (odhadem 40 %) má majetek vzdálený od svého bydliště a nekontroluje jej dostatečně intenzivně.
- Neexistence sdružení vlastníků, která v okolních zemích pomáhají vlastníkům čelit podobným problémům.

Ekonomická situace vlastníků

Vzhledem k cenovému propadu cen všech smrkových sortimentů o 30 až 50 % dochází k zásadnímu snížení příjmů vlastníků. Průměrná cena kůrovcového dříví dosahuje historického minima a pohybuje se okolo 1000 Kč/m³. Tato cenová hladina je hranicí rentability lesního podniku. Při dalším poklesu, který je nyní už avizován, dojde ke ztrátě schopnosti pokrýt náklady na správu majetku a na zajištění pěstební činnosti, tedy i zalesňování holin. Nemožnost prodat dříví a jeho hromadění na skladech pak finančně vyčerpává vlastníky.

Pro více informací prosím kontaktujte:

Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů ČR

Ing. František Kučera, předseda SVOL 602 339 448, info@svol.cz, www.svol.cz

Tisková zpráva

Navíc hrozí zdanění změny stavu zásob. Dochází k dramatickému nárůstu nákladů na pracovní sílu při těžbě, přibližování a v pěstební činnosti, vyvolaného jejich nedostatkem. Vytváření finanční rezervy na pěstební činnost je podmíněno uložením prostředků na zvláštní vázaný účet a dochází tak zhoršení už tak špatné finanční situace vlastníků. Dramaticky roste cena sadebního materiálu vyvolaná jeho nedostatkem. Velmi pravděpodobně bude hrozit ekonomický kolaps celé řady společností spravujících lesy.

Pomoc státu při prodeji a skladování dříví

Neschopnost menších vlastníků prodat dříví, byť za velmi nízké ceny, limituje jejich možnosti ekonomického přežití. Pomoc státu při hledání nových trhů, případně pomoc při krytí rizik stávajících exportérů by mohla částečně přispět k poklesu přetlaku dříví na trhu. Současně je však třeba hledat způsoby, jak dříví skladovat a umožnit vlastníkůům dříví z lesa alespoň odvézt. Existuje celá řada ploch, které jsou ve vlastnictví státu, kam lze dříví naskladnit a v době největší aktivity kůrovce umožnit jeho asanaci. Rovněž umožnění energetického využití dříví je řešením, které pomůže vlastníkůům řešit problém odbytu méně kvalitního dříví

Ing. Petr Skočdopole

Arcibiskupské lesy a statky Olomouc s.r.o. jsou největším soukromým vlastníkem lesa v ČR. Hospodaří na ploše o výměře 42 000 ha převážně v Olomouckém kraji. Částečně i v kraji Zlínském a Moravskoslezském. Nejvíce postižené lesy suchem a následně kůrovcem se nacházejí v oblasti Zlatých hor, Hostýnských vrchů, Rychlebských hor. Po období tropických veder a sucha v létě 2018, jsou poškozeny další lesy v okolí Mohelnice, Konic, Kroměříže, Velehradu. Vedle smrku usychají také borovice, jasany, duby, lípy.

Objem nahodilé těžby překročí v roce 2019 3x objem roční plánované těžby.

Těžba nahodilá v tis. m³: 2017 – 327, 2018 – 650, 2019 – 750 (odhad)

Zákonná povinnost včas vyhledávat a asanovat, vytěžit a odvézt z lesa kůrovcem napadené stromy, naráží na:

- Nedostatek dělníků, traktorů, logistické problémy s dopravou dřeva auty, vlaky.
- Dlouhodobě neřešené zpracovatelské, pilařské kapacity v ČR.
- Závislost vlastníka lesa na exportu dřeva do zahraničí, kde okolní státy si řeší přednostně vlastní problémy.
- Přebytek jehličnatého dřeva na trhu dramaticky tlačí cenu dřeva dolů. U některých sortimentů až o 50 %. V lese přibývá pracovišť, kde náklady na těžbu napadených stromů kůrovcem jsou vyšší než výnosy z vytěženého dřeva.
- Další náklady nás stojí vytváření náhradních skladů dřeva, kde do konce roku umístíme až 35 tis. m³ dřeva (v nákladových cenách se jedná o 20 mil. Kč).

Proti tomu raketově rostou náklady na obnovu lesa. Při této nepříznivé kombinaci klesajících výnosů z lesa a raketovému nárůstu pěstební činnosti můžeme mít v roce 2019 hospodaření v lese i minusový hospodářský výsledek.

Rok	Holina ha	Zalesnění tis. ks	Náklady na pěstební činnost tis. Kč
2017	482 ha	1 453 tis. ks	65 000 tis. Kč
2018	600 ha	3 250 tis. ks	110 000 tis. Kč
2019	900 ha	4 500 tis. ks	180 000 tis. Kč

Jako společensky odpovědná společnost sázíme za každý vytěžený strom 5 nových stromků. Při zalesnění používáme všechny běžné dřeviny. Naším cílem je co nejdříve zalesnit kalamitní holiny a vrátit tak hospodářskému lesu i jeho ekologické funkce. Mezi které dnes prioritně patří hospodaření s vodou, zabránění vysychání půdy a snižování teploty vzduchu v krajině.

Pro více informací prosím kontaktujte:

Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů ČR

Ing. František Kučera, předseda SVOL 602 339 448, info@svol.cz, www.svol.cz

Tisková zpráva

Pro společnost Arcibiskupské lesy a statky Olomouc s.r.o. pracuje mimo vlastních 135 zaměstnanců dalších 352 soukromých firem, což představuje bezmála 1000 rodin, které získávají finanční prostředky z práce v hospodářském lese.

Od státu očekáváme konstruktivní a věcný přístup, a že:

- Bude mít solidární postoj k vlastníkům lesa a pomůže jim překlenout aktuální složitou ekonomickou, sociální i ekologickou situaci spojenou s klimatickou změnou v souladu s Akčním plánem adaptace na změnu klimatu.
- Vyčlenění dostatečného množství finančních prostředků na podporu zalesnění, asanaci kůrovcem napadeného dřeva včetně nákupu nové techniky v řádu miliard Kč ročně.
- Zjednoduší některá legislativní omezení při zaměstnávání cizinců, používání chemických přípravků, administraci dotačních titulů.
- Posílí pozice lesního hospodářství v rámci MZE.
- Dá jasné zadání pro LČR, s. p. v roce 2019 jak má naložit s nárůstem těžeb v roce 2019. Protože chování státního podniku v obchodu se dřevem přímo ovlivňuje celý lesnický sektor.
- Dojde k důraznému se vymezení ze strany MZE proti tlakům MŽP, které současnou situaci využívá k posílení svého vlivu v hospodářských lesích na úkor MZE a vlastníků lesa.
- Začne řešit, jak přispívat vlastníkům lesa na mimoprodukční, ekologické funkce jejich lesa.
- Z dlouhodobého hlediska bude řešit podporu výstavby středně velkých zpracovatelských kapacit dřeva v ČR a tím snížit závislost vlastníků lesa na exportech dřeva do zahraničí.
- Vytvoří strategii na téma „Jaká opatření stát udělá při vzniku jakékoliv kalamity v lesích.“ Tato strategie již mohla být před 10 lety, kdy podobná situace v lesích a na trhu se dřevem byla po orkánu Kyrill v roce 2007.

Pro více informací prosím kontaktujte:

Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů ČR

Ing. František Kučera, předseda SVOL 602 339 448, info@svol.cz, www.svol.cz